

ТЕМА 6

Організація перевезень міжнародних вантажів на повітряному транспорті

Основні поняття: авіаційна вантажна накладна, авіаційні вантажні тарифи, базова ставка тарифу, основні тарифи, мінімальний збір, класові тарифи, корейти

План.

1. Особливості перевезення вантажів повітряним транспортом. Міжнародна авіанакладна та порядок її оформлення.
2. Міжнародні вантажні авіаційні тарифи.

Питання №1

Особливості перевезення вантажів повітряним транспортом.

Міжнародна авіанакладна та порядок її оформлення

Повітряний транспорт займає особливе місце в транспортному забезпеченні зовнішньоекономічних зв'язків. При незначних фізичних об'ємах (до 1%) повітряним транспортом перевозиться близько чверті світового експорту за вартістю товарів.

Повітряний транспорт відрізняється від інших видів транспорту специфічними особливостями: високою швидкістю доставки, регулярністю польотів з великим вибором альтернативних маршрутів, різноманіттю рейсів, що орієнтовані на зручність клієнтів; можливістю швидкого реагування на зміни обсягів попиту за напрямками та видами перевезень.

Повітряним транспортом перевозяться, як правило, дорогі товари, які займають незначний вантажний об'єм; швидкопсувні та небезпечні вантажі, унікальні товари, готівка та ін.

Авіаційна вантажна накладна (Air Waybill, AWB) – документ, оформлений вантажовідправником чи від імені вантажовідправника, у тому числі його електронна копія (у разі використання), який є підтвердженням укладання договору перевезення між авіаперевізником та вантажовідправником на перевезення та прийняття вантажу до перевезення на умовах, визначених у ньому, а також є квитанцією на отримання вантажу [1].

Авіанакладна – документ, що випишує відправник вантажу або його агент, у якому підтверджується наявність договору між відправником вантажу та перевізником про перевезення вантажів по авіалініях перевізника. Авіанакладна не є ні товаророзпорядчим, ні передавальним документом.

Авіанакладна засвідчує:

- укладання договору перевезення;
- прийняття товару до перевезення;
- умови перевезення.

Авіанакладна може використовуватися як митна декларація, у якій міститься докладний опис вантажу.

Авіаційна вантажна накладна агента (*House Air Waybill*) – документ, що оформлюється на кожне відправлення, яке є частиною об'єднаного вантажу і містить інструкції для агента з обробки вантажу [1].

Стандартний комплект авіаційної вантажної накладної авіаперевізника складається з восьми (як мінімум) примірників, три з яких – оригінали. Три примірники (оригінали) авіаційної вантажної накладної (незалежно від кількості копій) мають однакову юридичну силу та призначаються:

1 екземпляр (зелений) – For issuing carrier – призначається для авіаперевізника, служить для проведення розрахунків і є документом, що підтверджує наявність договірних відносин з вантажовідправником. Перший оригінал накладної підписує відправник, і він залишається у перевізника вантажу.

2 екземпляр (рожевий) – For consignee – призначається для вантажоодержувача, підписується вантажовідправником та авіаперевізником. Другий оригінал відправляється з вантажем до пункту призначення і видається вантажоодержувачу при отриманні вантажу.

3 екземпляр (блакитний) – For shipper – призначається для вантажовідправника, підписується авіаперевізником. Видається вантажовідправнику і є підтвердженням прийняття вантажу авіаперевізником для перевезення та підтвердженням договору між авіаперевізником та вантажовідправником на прийняття, виконання та умови повітряного перевезення вантажу.

Копії:

4 екземпляр (жовтий) – Delivery receipt – документ, що підтверджує доставку, слідує разом з вантажем до пункту призначення, передається одержувачу разом з вантажем і 2-м екземпляром накладної. Після підписання одержувачем 4 екземпляр накладної залишається у перевізника як документ, що підтверджує виконання договору перевезення і як розписка про одержання вантажу одержувачем.

5 екземпляр (білий) – For airport of destination – слідує разом з вантажем до пункту призначення, використовується для митного оформлення вантажу, після чого залишається в аеропорту призначення.

6,7 і 8 екземпляри (білий) – For third carrier – призначається третьому перевізнику (якщо є), або у випадках, коли вантаж відправляється частинами і одна з них залишається в аеропорту відправлення (For first carrier).

9 екземпляр (білий) – For agent – призначається для агента в справах продажу (підтверджує участь агента у виконанні договору перевезення вантажу).

10,11 і 12 екземпляри – Extra copy for carrier – резервні копії, які ідуть із вантажем при відправленні вантажу частинами і залишаються у перевізника (використовуються у випадках необхідності).

Зміст вантажної авіанакладної для повітряного внутрішнього та міжнародного перевезення вантажів (Додаток В):

1. *Аеропорт відправлення (Airport of departure)*. Вказується трибуквений код IATA аеропорту (міста) вильоту.

2. *Видана* (Issued by). Вказується найменування та адреса перевізника.
3. *Найменування і адреса відправника вантажу*. (Shipper's name and Address). Вказуються найменування організації, прізвище, докладна поштова адреса і країна (двобуквений код країни) відправника вантажу. Контактний телефон, телефакс, телекс.
4. *Номер рахунку відправника вантажу* (Shipper's Account Number). Заповнюється при необхідності.
5. *Найменування та адреса вантажоодержувача* (Consignee's Name and Address). Вказується найменування організації, прізвище, докладна поштова адреса і країна (двобуквений код країни) вантажоодержувача. Контактний телефон, телефакс, телекс.
6. *Номер розрахункового рахунку вантажоодержувача* (Consignee's Account Number). Заповнюється при необхідності.
7. *Агент перевізника, що видав накладну, його найменування і адреса* (Issuing carrier's agent, name and city). Вказується повна адреса і найменування, місцезнаходження агента ІАТА, якщо ним видається вантажна авіанакладна.
8. *Код агента ІАТА* (Agent's IATA code). Вказується код агента, привласнений ІАТА.
9. *Аеропорт відправлення (адреса першого перевізника) і маршрут перевезення вантажу* (Airport of Departure (Address of first carrier) and requested routing). Вказується трибуквений код аеропорту відправлення (код першого перевізника) і маршрут перевезення вантажу.
10. *В* (To). Вказується трибуквений код ІАТА аеропорту призначення, у випадку трансферу - перший, другий, третій пункт (аеропорт) перевантаження (передачі) іншої авіакомпанії.
11. *Перший перевізник / маршрут і пункт призначення* (By first carrier/Routing and destination). Вказується повне найменування першого перевізника або його двохсимвольний код ІАТА.
12. *Ким* (By). Вказується код Перевізників (авіакомпаній), що приймають участь у трансфері.
13. *Інформація з розрахунків* (Accounting information). Вносяться зазначення по розрахунках, вид оплати.
14. *Валюта* (Currency). Вказується трибуквений код валюти країни відправлення вантажу.
15. *Код зборів* (Chugs code). Не заповнюється. (Використовується перевізником у випадку передачі даних АWB електронними засобами).
16. *Збір за масу та оголошену цінність Оплачено... Стягнути ...* (Weight charge and valuation charde Prepaid... Collect ...). Вказується характер оплати знаком Х по відправленні (Prepaid) або після прибуття (Collect).
17. *Інші збори при відправленні Оплачено... Стягнути ...* (All other charges at origin Prepaid... Collect ...). Вказуються суми, які повністю оплачені в пункті відправлення або зазначені в графі Стягнути після прибуття.
18. *Цінність, оголошена для перевезення* (Declared value for carriage). Вказується у валюті відправником і не повинна перевищувати фактичної вартості перевезення. При відсутності зазначення на оголошену цінність графа

не заповнюється. При міжнародному перевезенні вказується NVD (без оголошення цінності).

19. *Оголошена відправником цінність для митниці* (Declared value for customs). Вказується у валюті відправником. При відсутності вказівки на оголошену цінність графа не заповнюється. При міжнародному перевезенні вказується NCV (без митної вартості).

20. *Аеропорт призначення* (Airport of destination). Вказується повна назва пункту (аеропорту) призначення.

21. *Тільки для використання перевізником* (For carrier use only). Рейс / День (Flight / Day). Вказується номер рейсу і дата вильоту число /2 цифри/, місяць /3 букви/, рік /2 останні цифри/.

22. *Сума страхування* (Amount of issuance). Сума страхування вантажу вказується цифрами. Страхування вантажу повинне бути оформлене тільки страховою фірмою.

23. *Інформація з обслуговування* (Handling information). Вказуються: особливі заходи поводження і зберігання вантажу; супровідна документація до вантажної авіанакладної; прізвище, адреса, способи контакту особи, крім одержувача, для повідомлення про прибуття вантажу.

24. *Кількість місць вантажу* (No of packages). Вказується кількість місць вантажу, прийнятого до перевезення.

25. *Загальна маса (брутто)* (Actual gross weight) Вказується загальна вага місць. Правила округлення ваги до 0,5 кг.

26. *Кілограми/фунти* (Kg/Lb). Вказується: Kg/кг, якщо в кілограмах; Lb/, якщо маса у фунтах.

27. *Клас тарифу* (Rate class). Вказується позначення коду тарифу М – мінімальний тариф (збір); N – звичайний тариф; Q – кількісний тариф; B – базовий тариф (за згодою); K – тариф за кілограм (за згодою); C – спеціальний вантажний тариф; R – пільговий класовий тариф; W – тариф за збільшення ваги.

28. *Код спеціальної категорії вантажу* (Commoditi item No). Вказується буквенний або цифровий код корейта при застосуванні спеціального тарифу або у випадках застосування знижки або надбавки при використанні класових тарифів вказується відсоток від нормального тарифу.

29. *Платна вага* (Chargeable Weight). Вказується вага вантажу, що підлягає оплаті по кожному найменуванні вантажу.

30. *Тариф / Збори* (Rate/Charge). Вказується тариф за перевезення 1 кг вантажу.

31. *Усього* (Total). Вказується сума оплати за перевезення прийнятого вантажу.

32. *Найменування і кількість вантажу (включаючи розміри і (або) об'єм)* (Nature and quantity of goods). Вказується:

- докладний опис і найменування вантажів;
- наявність небезпечних вантажів у складі безпечних;
- розміри і (або) об'єм, якщо здійснюється розрахунок об'єму;

– максимальні довжина, ширина, висота, одиниці виміру і кількість місць.

33. *Попередньо оплачений ваговий збір (Prepaid weight charge)*. Вказується сума вагового збору, сплачена відправником від пункту вильоту до пункту призначення.

Питання №2

Міжнародні вантажні авіаційні тарифи

Вантажні тарифи IATA представляють собою уніфіковану тарифну систему, яку використовують у своїй роботі усі провідні авіакомпанії світу.

Міжнародна асоціація повітряного транспорту (IATA) (англ. International Air Transport Association, IATA) – міжнародна торгово-промислова асоціація авіаперевізників. Асоціація виступає координатором і представником інтересів авіаційної галузі в таких областях, як забезпечення безпеки польотів, планування польотів, тарифна політика, технічне обслуговування, авіаційна безпека, розробка міжнародних стандартів та ін. Найважливішим напрямком діяльності IATA є організація взаєморозрахунків між суб'єктами повітряного транспорту [15].

Авіаційні вантажні тарифи представляють собою провізні плати (вагові збори) за перевезення 1 кг вантажу між парами міст. Частіше вони містять в собі збори: за навантаження і розвантаження літака, за мінімальні терміни нормативного зберігання до початку перевезення і після його закінчення, за здійснення деяких інших необхідних технологічних операцій з вантажем.

Ставки вантажних тарифів диференційовані за відстанню перевезення. Значення тарифних ставок визначаються за певною дегресійною шкалою. Згідно принципу дегресії питома ставка на перевезення 1 кг вантажу на 1 км шляху зменшується із збільшенням відстані транспортування (табл. 3.1).

Таблиця 3.1 – Шкала тарифних коефіцієнтів

		Відстань				
		500 км	3001-5000 км	5001-8000 км	>8 000 км
Вага	45 кг	N _{тар}		0,67	0,64	0,58
	100 кг	0,75		0,5	0,48	0,44
	200 кг	0,7		0,47	0,45	0,41
	300 кг	0,65		0,44	0,42	0,38
	400 кг	0,6		0,40	0,38	0,35
	...					
	Більше 1000 кг	0,5		0,34	0,32	0,29

Базова ставка тарифу встановлена при перевезенні вантажів на відстань 500 км (100%). При перевезеннях вантажів в зоні відстані від 1001 до 1800 км ставки знижуються на 8%, від 1801 до 3000 км – на 25%, від 3001 до 5000 км – на 33%, від 5001 до 8000 км – на 36%, понад 8000 км – на 42%.

Обмежена місткість вантажних відсіків літаків призвела до того, що для визначення рівня провізної плати має значення не тільки маса вантажу, але й його об'єм. Граничним є співвідношення: 1 кг = 6000 см³. При питомому об'ємі вантажу менше 6000 см³ на 1 кг тариф стягується за масу вантажу. В

іншому випадку тариф стягується за допомогою умовного перерахунку об'єму в масу, виходячи із зазначеного співвідношення.

$$\begin{aligned} \text{Наприклад, } 1 \text{ кг} &= 6000 \text{ см}^3 \\ x \text{ кг} &= 7800 \text{ см}^3 \end{aligned}$$

$$\text{Отже, } x = 7800 / 6000 = 1,3 \text{ кг.}$$

Система встановлення цін на міжнародні повітряні вантажні перевезення включає три види тарифів – *основні, класові і спеціальні (корейти)*.

Таблиця 3.2 – Класифікація авіаційних вантажних тарифів [6]

Тариф	Опис
Мінімальний тариф (Minimum Charge)	Мінімальна ціна, за якою вантаж може бути прийнятий до перевезення. Застосовується до малих вантажів
Основні тарифи (General Cargo Rates, GCR)	Стандартні тарифи авіакомпаній, які базуються за ваговою шкалою, згідно з якою, більшій загальній вазі вантажу відповідає менший тариф
Спеціальні тарифи (Specific Commodity Rates, SCR)	Спеціальні тарифи або корейти (corates) встановлено для окремих категорій товарів
Класові тарифи (Class Rates)	Класові тарифи встановлюються для вантажів, які вимагають особливих умов для перевезення
Тарифи ULD (ULD Chargs)	Тарифи на перевезення вантажу в стандартних засобах пакування (Unit Load Devices – ULD) – піддонах, контейнерах. Тарифи, залежно від типу ULD, визначають вартість перевезення мінімальної «округленої ваги» (pivot weight – p.w.), а також вартість перевезення ваги, що перевищує мінімальну (over pivot weights)

Порядок тарифікації міжнародних повітряних перевезень (порядок нарахування провізних плат):

- 1) пошук певного найменування у корейтах. Якщо там немає, то п.2);
- 2) пошук в класових тарифах. Якщо там немає, то п.3);
- 3) нарахування основного тарифу.

Основні тарифи не враховують характеристики вантажів та їх вартість. Вони застосовуються для визначення провізних платежів для тих вантажів, для яких не встановлені класові та спеціальні тарифи.

Основні тарифи розділяють на три категорії (рис. 3.1):

- 1) *нормальні тарифи*. Застосовуються при масі відправлення до 45 кг;
- 2) *кількісні тарифи*. Передбачені для залучення для перевезення партій вантажів масою вище 45 кг. При цьому збільшення маси відправлення призводить до зменшення величини тарифу, що приходить на 1 кг маси вантажу в складі даного відправлення. Базова ставка (нормальний тариф) відповідає масі відправлення 45 кг (100%);

3) *мінімальний збір*. Мінімальний збір представляє собою мінімальну плату за відправлення вантажу. Нижче її розміру, що позначається в тарифі буквою «М», провізну плату стягувати забороняється. Ця категорія тарифів застосовується при перевезенні невеликих партій вантажу (як правило, до 5 кг). Ставка мінімального збору відповідає рівню нормального тарифу для

відправлення масою 5 кг. Мінімальний збір – провізна плата у всіх випадках, коли інші тарифи виявляються нижче суми мінімального збору.

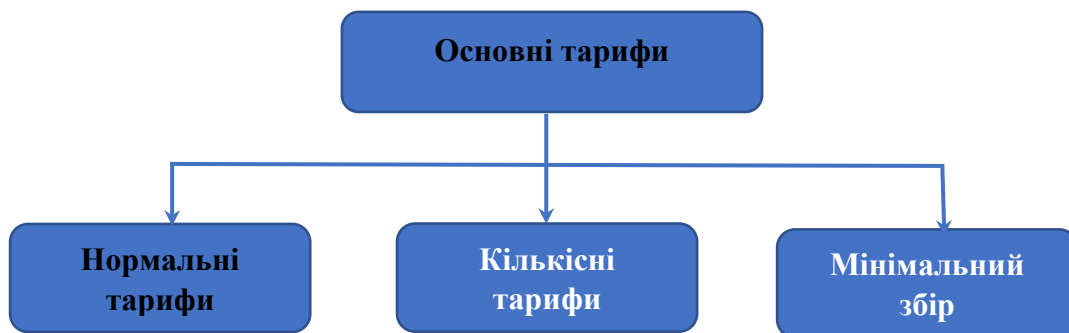

Рисунок 3.1 – Категорії основних тарифів

Класові тарифи діють при міжнародних перевезеннях у певних регіонах світу (або на певних маршрутах) стосовно окремих класів вантажів. Класові тарифи фактично є адвалерними ставками, які розраховуються з урахуванням цінності (вартості) вантажу, що перевозиться. Класові тарифи розраховуються на основі нормального вантажного тарифу до 45 кг, який помножується на відповідну відсоткову надбавку до нього, а потім округлений результат помножується на вагу відправлення. Класові тарифи застосовуються при перевезенні золота, коштовностей, готівкової валюти, живих тварин та ін.

Спеціальні тарифи (корейти) представляють собою пільгові тарифи на перевезення окремих категорій вантажів у залежності від маси відправлення. Вагові категорії відправлень складають діапазон від 45 до 1000 кг.

Спеціальні тарифи застосовуються обмежено – тільки на встановлений ІАТА період дії і тільки між певними парами міст у конкретному напрямку перевезення. Застосування спеціальних тарифів є діючим механізмом залучення зовнішньоторговельних вантажів на повітряний транспорт, оскільки корейти представляють собою пільгові ціни міжнародних перевезень. Мета використання корейтів – створити стимули для залучення вантажів з конкуруючих видів транспорту.